

Nödvändigt med vinst och kontroll

Vinster placerade i skatteparadis har gjort att hela idén med en mångfald av olika vårdgivare ifrågasatts. Läkarförbundet förespråkar en nationellt finansierad och styrd sjukvård med landstingen som en av flera utförare. Vi är anhängare av idén om fritt vårdval i primärvården och i den öppna specialistvården. Vi vill också ha förbättrade villkor för småskaliga producenter av vård och omsorg.

Öppenhet och redovisning av kvalitet måste väga tyngre än ensidig fokusering kring lågt pris som bland annat innebär en ökad risk för oligopol, en osund begränsning av mångfalden utförare av vård.

Socialminister Göran Hägglund initierade i oktober en flerpartsöverenskommelse om en etisk plattform för välfärdsföretagen. Svenskt näringsliv och fackföreningar som Läkarförbundet och LO inbjöds till att definiera lämpliga krav på de offentliga och privata företag som producerar välfärdstjänster för i huvudsak skattemedel.

Plattformen ska fungera som ett slags »vett och etikett« för att underlätta patienternas och andra brukares möjlighet att göra medvetna och bra val. Hur väl den etiska plattformens överenskommelser kommer att följas och hur detta ska kontrolleras är ännu en öppen fråga. Hittills har diskussionerna mest handlat om öppenhet i ekonomiska redovisningar, kollektivavtal, meddelarfrihet och rapportering till kvalitetsregister.

I förra veckan lanserade LO sitt förslag för att skapa ordning och reda i välfärden. Huvudregeln föreslås bli att privat välfärdsvärksamhet med offentlig finansiering ska utföras av samhällsbolag eller av aktörer som inte har ett uttalat vinstintresse.

Samhällsbolagen ska via öppna böcker redovisa ett begränsat vinstuttag. Vinsten får högst motsvara statslåneräntan plus en procent av det totala kapitalet. Det ska vidare skapas ett certifieringssystem med krav på garanterad kompetens, seriositet och långsiktighet.

LO:s förslag ställer även kvalitetskrav på bemanning, utbildning och arbetsvillkor såsom meddelarskydd. Bland förslagen märks ett nationellt välfärdsråd som kontinuerligt ska föreslå förändringar i regelverket. Lagen ska vara dispositiv. Det innebär att politiker i kommuner och landsting genom beslut kan välja bort att följa lagen.

Frågan är vem som vågar starta ett företag när möjligheterna att få täckning för

sina investeringar begränsas, eller vem som vill byta sin anställning inom den offentliga sektorn för att starta egen vårdvalsenhet om regelverket och förutsättningarna hela tiden riskerar att förändras.

När Sverige väl tog språnget från att all sjukvård bedrevs inom ett offentligt monopol till dagens mångfald av små och stora vårdgivare så är en återgång till tidigare monopol en helt orealistisk framtidsvision. Mångfald är just mångfald där små och stora privata företag och offentlig verksamhet samsas inom vårdbranschen.

Läkarförbundet ser gärna en ökning av antalet »non profit«-utförare av sjukvård. Vi är däremot inte motståndare till vinster i vården. Vinster krävs som motiv för etablering och nytänkande. Vinster kan också användas för att få genomslag för det som utgör verklig kvalitet. Att sätta absoluta tak för vinster i vården riskerar dessutom att gynna manipulation och hemligt trixande med siffror.

Vi förespråkar i stället öppenhet i välfärdsbolagens redovisning av intäkter och vinster. Det bör framgå vad som producerats för våra skattepengar. Kostnaderna för verksamheten måste få vara en del av företagshemligheten. Ändamålet med den ökade transparensen ska vara att kunna följa upp hur bra både privata och kommunala verksamheter bedrivs.

Vi ska inte låta enskilda misstag och etiska övergrepp skrämja oss tillbaka till ruta ett. Vägen är mödan värd om vi får ökad mångfald och valfrihet för patienter och anställda. Vi måste se till att det görs bättre upphandlingar, där kvaliteten och kostnadseffektiviteten är det som är utslagsgivande. Bättre välfärdstjänster för våra skattepengar är målet. ■

»Bättre välfärdstjänster för våra skattepengar är målet.«

Marie Wedin
ordförande i Läkarförbundet
marie.wedin@slf.se

Håkan Wittgren
vd i Läkarförbundet
hakan.wittgren@slf.se

Varje vecka skriver representanter för Sveriges läkarförbund.

